

/403/ – Další označení

morendo	zmíravě
ossia	nebo
pesante /PEZANTE/	těžce
sensibile /SENZI-/	s citem
serioso /-ÓZO/	vážně
smorzando /-CAN/	usínavě
spirituoso /ÓZO/	oduševněle
tutti	hrají všichni
veloce /VELOČE/	rychle
vi - de	vynechání určitého místa
furioso /FURIÓZO/	zběsile, zuřivě
feroce /FEROČE/	divoce
agitato /ADŽITATO/	vzrušeně

Cv. 403a – Škrtni nástroje, které do dané skupiny nepatří (viz 320):
Smyčcové nástroje: housle, mandolína, viola, harfa, violoncello, kytara, kontrabas

Cv. 403b – Škrtni, co neplatí (viz 321):
Corelli a Vivaldi byli: představitelé vídeňského klasicismu, romantičtí skladatelé, barokní skladatelé, Němci, Italové

Cv. 403c – Škrtni, co neplatí (viz 322):
Johann Sebastian Bach: byl Němec, Francouz, Rakušan, psal opery, skladby pro varhany a cembalo, smyčcové kvartety, fugy, symfonické básně

Cv. 403d – Škrtni, co do těchto sloupců nepatří (viz 323 a 324):

flétna	trubka
hoboj	fagot
saxofon	lesní roh
klarinet	pozoun
kytara	tuba

Cv. 403e Dopln do závorek názvy (viz 325):
Vysoký ženský hlas ( ), hluboký mužský ( ),
hlubší ženský ( ), vysoký mužský ( ),
sbor s hlasy S A T B ( ).

/404/ – Přehled stupnic

počet:	0	1	2	3	4	5	6	7
#:	C,a	G,e	D,h	A,fis	E,cis	H,gis	Fis,dis	Cis,ais
bé:	C,a	F,d	B,g	Es,c	As,f	Des,b	Ges,es	Ces,as

Klávesové nástroje

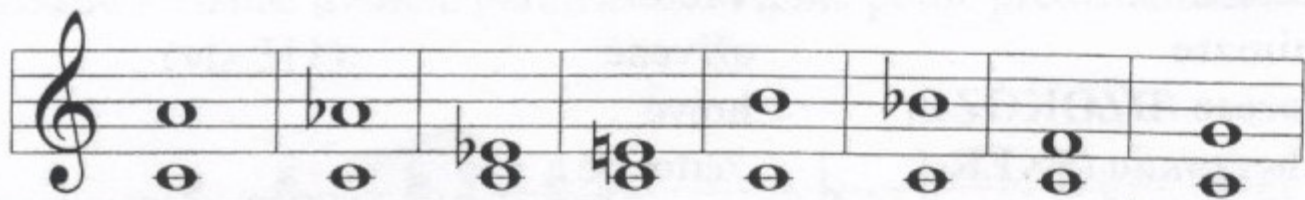
Předchůdci dneš. kladívkového klavíru byly **klavichord a cembalo** /ČEMBALO/. Byly to nástroje klávesové drnkací, od kláves vedl mechanismus zakončený háčkem, který drnkal o struny.

Cembalo (franc. *clavesin* /KLAVSÉN/, angl. *harpsichord*, malé cembalo se nazývá *spinet* nebo *virginal* /VIRŽINEL/.

Má dvě klaviatury – manuály a na každý je možno hrát v jiném rejstříku (barvě). Skladby doby barokní, které se dodnes často hrají na repliky (napodobeniny) tehdejších nástrojů, jsou pro cembalo sólové nebo cembalo jako součást *continua* /KONTI-/, tedy doprovodného nástroje.

Prvním velkým skladatelem pro tento nástroj byl Ital Domenico Scarlatti /DOMENIKO SKARLATI/. Dalšími významnými autory doby barokní byli Francois Couperin /FRANSUA KUPRÉN/ ve Francii a Henry Purcell /PERSL/ v Anglii. Samozřejmě vrcholní skladatelé tohoto období Georg Friedrich Händel /HENDEL/ a Johann Sebastian Bach napsali mnoho skladeb pro cembalo. Bach kromě koncertů pro různý počet cembal a orchestr napsal několik suit a Dobře temperovaný klavír.

Cv.404a – Urči tyto čisté, velké a malé intervaly (viz 304):

/405/ - Klavír (pianino)

Kladívkový klavír byl uveden do praxe po roce 1700. Důvodem vzniku tohoto nástroje byly omezené dynamické vlastnosti cembala a klavichordu. Kladívkový klavír, u něhož je zvuk namísto drnkání vytvářen úderem plstěného kladívka o struny, má větší možnosti v ve změnách síly zvuku (dynamiky). Proto byl tento nástroj nazván *fortepiano*, později *pianoforte*. Truhla, ve které jsou na pancířovém rámu nataženy struny, je z hruškového dřeva. Klávesy se dříve vyráběly ze slonoviny a z ebenového dřeva. Oproti starší vídeňské mechanice je dnes více rozšířena novější anglická mechanika, která má pružnější klávesy s možností rychlejšího opakování tónu. Každý tón je rozezněn na třech strunách současně, pouze hlubší tóny mají dvě nebo jednu strunu, a to z toho důvodu, aby zvuk byl ve všech polohách přibližně stejně silný. Jednotlivými pedály se dá prodloužit znění tónu i po puštění kláves nebo posunout klaviaturu ke straně tak, aby se rozezněly méně než 3 struny. Tónový chromatický rozsah klavíru je $A_2 - c_5$.

Nejslavnější světové firmy, které vyrábějí klavíry jsou Steinway, Bechstein, Bösendorfer a u nás Petrof.

Pianino je nástroj, který má struny ve svislé poloze. Basové struny jsou kratší a silnější než u klavírního křídla, proto nemá pianino tón tak lahodný a nosný.

Pro kladívkový klavír psali skladatelé od období klasicismu, počínaje W.A. Mozartem, který napsal velké množství sonát (skladeb pro sólový klavír) a klavírních koncertů (skladby pro klavír a orchestr). Ludwig van Beethoven napsal asi 32 klavírních sonát a 5 klavírních koncertů.

V romantismu byl klavír velice oblíbeným nástrojem a psali pro něj Fryderyk Chopin /ŠOPÉN/, který psal mazurky, polonézy, valčíky, a koncertní etudy /ETÝDY/. Dále Robert Schumann /ŠUMAN/, který napsal Album pro mládež. Virtuózní skladby psal Ferenc Liszt a další skladatelé 19. století. Z českých autorů se klavíru nejvíce věnovali Bedřich Smetana, Zdeněk Fibich a Leoš Janáček.

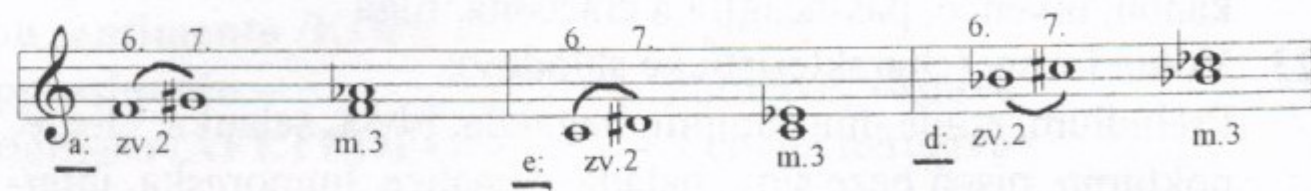
/406/ – Intervaly zmenšené a zvětšené

Intervaly zmenšené mohou vzniknout z čistých a malých.

Intervaly zvětšené mohou vzniknout z čistých a velkých. My se budeme zabývat pouze těmi, které se vyskytují mezi některými dvojicemi tónů v durové nebo některé mollové stupnici.

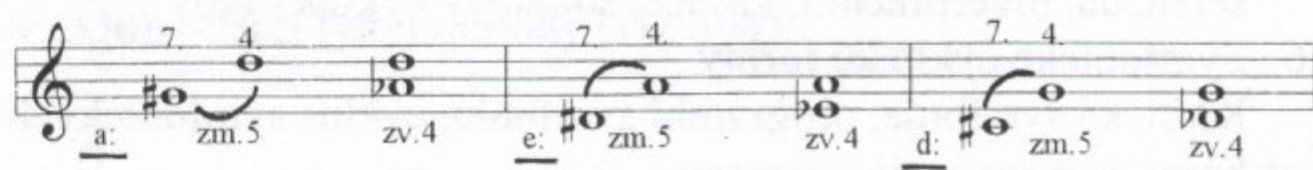
Zvětšená sekunda je mezi 6. a zvýšeným 7. stupněm v harmonické mollové stupnici. Je složena ze tří půltónů (jednoho celého a jednoho, půltónu) a dá se enharmonicky zaměnit s malou tercií.

Př. 406a

Zmenšená kvinta je mezi 7. a vrchním 4. stupněm v durové nebo harmonické i melodické mollové stupnici. Dá se enharmonicky zaměnit se **zvětšenou kvartou**. Zm5 je o půltón menší než č5

Př. 406b

Zvětšenou kvartu najdeme mezi 4. a 7. stupněm v durové, harmonické i melodické mollové stupnici. Zv4 je o půltón větší než č4.

Př. 406c

